

[Gregersen.]

Trangen ikke til Stede, er det mere end tvivlsomt, om øgede Tilskud kan lokke Ungdommen i større Tal til Skolerne.

Men naar dette er sagt, kan man jo meget vel tale om, om de Tilskud, der ydes paa forskellig Maade til Skolerne og deres Lærerkræfter, er de rigtige, eller om den Støtte, der ydes til Eleverne, er den rigtige, og vi for vor Part vil gerne være med til, at dette tages op til Undersøgelse. Jeg er nemlig enig med den højtærede Minister i hans Udtalelser ved Fremsættelsen, at det er for vanskeligt at oprette en Højskole, fordi den nugældende Lov bestemmer, at en Højskole kun maa modtage statsunderstøttede Elever og modtage direkte Statstilskud efter 2 Aars Virksomhed. Det er ganske urimeligt at kræve, at en Mand skal godtgøre sin Eksistensberettigelse som Højskoleforstander ved i 2 Aar at konkurrere med de gamle Skoler paa de Vilkaar, at de gamle Skoler alene maa modtage statsunderstøttede Elever og direkte Tilskud, medens han, den nye Mand, ikke maa modtage saadanne Elever og maa bære alle Byrder selv. Det kræver i Sandhed baade aandelige og økonomiske Kræfter at godtgøre sin Adkomstberettigelse som Højskolemand paa disse Konkurrencevilkaar, og det kan derfor kun vække Tilfredshed, naar det nu foreslaas, at en Skole straks ved Oprettelsen kan modtage statsunderstøttede Elever og allerede efter 1 Aars Forløb opnaa direkte Statstilskud paa lige Fod med andre bestaaende Skoler.

De Lærerlønninger, der fremtidig skal ydes af Skolen for at opnaa Statens Løntilskud, vil sikkert bidrage til, at Skolerne kan sikre sig en god Lærerstab, og hertil bidrager ogsaa Reglerne om, at en Tjenesteaider paa indtil 10 Aar, hvilket jo i Praxis vil sige 12 Aar, da 2 Aar regnes for Aspirant-tjeneste, kan medtages ved Overgangen fra Højskolearbejdet til Ansættelse i Statens, Folkeskolens eller Folkekirkens Tjeneste, ligesom ogsaa Ancienniteten medfølger, naar Overgang i modsat Retning finder Sted.

Man kan maaske rejse det Spørgsmaal, om de Lønsatser, der er foreslaaet, er de rigtige. Det kan næppe gælde ret mange Højskoler i Landet, at det vil være rimeligt at sætte Højskolelærerne og Seminarie-lærerne lønningsmæssigt paa lige Fod. Rent umiddelbart vil man vistnok finde, at Kravene, der stilles til Lærerne ved et Seminarium, hvor der skal gives en 4-aarig Læreruddannelse, og til Lærere ved en Højskole, hvor Regelen er 5 Maaneders Undervisning, ikke dækker hinanden, men jeg

indrømmer gerne, at en Sammenligning mellem Arbejdet ved disse Skoleformer er vanskelig at drage, ligesom jeg erkender, at Højskolens Arbejde og Betydning for vort Folk ikke er afgrænset ved de Elevhold, der søger Skolerne. Højskolens Talerstole staar ikke blot i Skolernes Foredragssale, men rundt om i vore folkelige Samlingslokaler Landet over.

Hvis nu en Højskolemand fra den gamle Tid kunde se dette Lovforslag igen med dets Bestemmelser om fast Ansættelse, Anciennitetsprincipper og Løntillæg, Statskonsulent og Statsgodkendelse, Højskoleraad m. m., saa vilde han maaske finde, at Udviklingen hellere skulde have taget Retning af en Skole, der hvilede i sig selv og i den Kreds af Venner og Elever, der sluttede op om den, uafhængig og fri. Jo nærmere det kommer dertil, at Skolen ejes af Staten eller rettere drives for dens Midler, jo mere interesseret vil Staten selvfølgelig blive i at have Haand i Hanke med dens Forhold. At denne Fare er til Stede og vokser i samme Grad, som Statens Andel i Skolernes Økonomi forøges, maa den frie Skoles Mænd gøre sig klart, og dog er det maaske ikke rigtigt, at Initiativet til Bestemmelsen om, at Staten skal raade med ved Nyoprettelse af en Skole og skal godkende dens Beliggenhed, er kommet fra Ministeriet, der ganske vist har været godt repræsenteret i Udvalget, idet baade Undervisningsministeren, en Departementschef og en Kontorchef har været Medlemmer. Ønsket kan ogsaa være kommet fra Skoler, der ikke ønskede nærgaaende Konkurrence, og Forslaget skyldes, at Ministeren villigt har laant Øre til disse Røster — det ved jeg ikke. Men jeg haaber, at den Del af § 3, der vedrører dette Spørgsmaal, maa blive ændret under den videre Forhandling, saa frie Forhold bevares paa dette Omraade.

Jeg vil heller ikke paa Forhaand tiltræde den Udtalelse, der er fremsat af den ærede socialdemokratiske Ordfører, om at sætte Grænsen for Mindstetallet af Aars elever op. Ogsaa de smaa Skoler, ogsaa de helt smaa Skoler, har haft deres Betydning, og man kunde vist godt her blive staaende ved den gældende Ordning. Jeg tror ogsaa, at Søgelyset under de videre Forhandlinger maa rettes imod det nye Begreb Statskonsulenten. Jeg kan ikke lide det Navn i Forbindelse med den frie Folkehøjskole, men hvis det blot er et Navn og ikke mere, saa er det jo til at affinde sig med, men jeg har som den ærede socialdemokratiske Ordfører spekuleret over, hvad det er, man for-